

voorzichtige afweging in dat verband van de maatschappelijke baten en lasten niet misplaatst zijn geweest en deze studie een historisch duidelijk profiel hebben verschaft.

Over één stevige conclusie van deze studie wil ik daarom niet zwijgen omdat die zo onnodig ronkend en gezagsgetrouw overkomt. Dit betreft de laatste zin van dit boek. Nadat is geconstateerd dat Nederland slechts vier procent van de geleden oorlogsschade vergoed heeft gekregen lezen we daar: 'In dit licht hebben de inspanningen om het geroofde goud terug te krijgen, een naar verhouding blinkend resultaat opgeleverd.' Wat je hiervan ook mag vinden, als te toetsen hypothese lijkt me dit een aardige slotsom van een boek dat in tal van opzichten lezenswaardig en boeiend genoemd mag worden en alles in zo mooi Nederlands opgeschreven heeft.

M. M. G. Fase

J. M. Pekelharing, *De nieuwsbladpers in Nederland. Ontwikkeling van de lokale pers aan de hand van zestig jaar NNP (1945-2005)* (Amsterdam: Boom, 2005, 359 blz., € 35,-, ISBN 90 8506 118 0).

Toen ik opgroeide, noemden we de lokale krant altijd 'het plaatselijke sufferdje.' Een vrij denigrerende benaming, maar via de televisie werden we op de hoogte gehouden van wat er in de wereld speelde en in het dagblad lezen we uitgebreid achtergrondartikelen bij dit wereldnieuws. Geïnteresseerd in de verrichtingen van de plaatselijke voetbalclub en de dorpspolitiek was ik nauwelijks. Maar naarmate ik opgroeide, ben ik me steeds meer gaan interesseren voor het 'lokale.' Op een gegeven moment besef je dat de kap van een monumentale boom in je straat mogelijk meer een aantasting van je leven is dan de kap van duizenden hectare tropisch regenwoud in Brazilië. Als historicus ben ik de lokale krant tevens gaan waarderen als een prachtige bron. Hij laat zien hoe de wereld in een kleine gemeenschap langzaam verandert. Vaak liggen hier grote (inter)nationale ontwikkelingen aan ten grondslag, maar juist de weerslag hiervan op het lokale is erg boeiend. Het is dan ook verheugend dat er nu een studie verschenen is over de ontwikkeling van deze lokale pers in het naoorlogse tijdperk. Dit werk is geschreven door journalist Jan Maarten Pekelharing, die hiervoor jarenlang onderzoek heeft verricht.

Pekelharing schetst een boeiende geschiedenis. Veel nieuwsbladen zijn ooit begonnen als uitgave van een plaatselijke drukker. Naast uitgever was hij tevens hoofdredacteur. Hij drukte zijn stempel op de krant met zijn hoofdredactionele kanttekeningen bij lokale en regionale ontwikkelingen. In de jaren zestig bleven lokale kranten onder een eigen directie onafhankelijk, maar veel kranten werden onderdeel van (dagblad)concerns. Deze 'concernkranten' maakten zich op een of andere manier los van de plaatselijke gemeenschap. Zo kwamen er vaak kritische journalisten met een gedegen professionele opleiding, maar die zagen de lokale krant dikwijls als een opstapje naar de grote dagbladen. Zowel de uitgever als de journalisten kwamen vaak niet langer uit het dorp of de streek waar de krant over ging. Bovendien werden tal van plaatselijke redactiekantoren gesloten door de aanschaf van aanvankelijk grote, dure computers, die de teksten verwerkten die vervolgens op het hoofdkantoor tot een krant moesten leiden.

Bovenstaande beschrijving doet echter geen recht aan de soms kleurrijke details die de auteur aandraagt. Zo komen we over de eerste naoorlogse jaren te weten dat papier voor de krant moeilijk te verkrijgen was evenals fietsbanden voor bezorgers en fotorolletjes voor fotografen. We maken tevens kennis met de bedreiging die de lokale kranten voelden tengevolge van de lokale omroep en de komst van vele gratis reclamebladen. Het boek van Pekelharing vertelt echter vooral de geschiedenis van de Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP). De auteur was zelf directeur van deze organisatie. Hierdoor heeft hij soms te weinig distantie van zijn onderwerp. Gevolg is dat naar mijn mening soms te uitgebreid ingegaan wordt op allerlei details, terwijl we relatief weinig te horen krijgen van de meningsverschillen die in het NNP aanwezig waren. Bijkomend probleem is dat de auteur soms vaktermen gebruikt, bijvoorbeeld ‘cross-ownership-regelingen’ (227), zonder dat hij ze uitlegt.

Pekelharing heeft naar eigen zeggen uitgebreid bronnenonderzoek gedaan en het notenapparaat aan het eind van het boek ondersteunt dit verhaal. Vervelend is dat hij vooral gebruik heeft gemaakt van de archieven van de NNP, maar waar deze archieven zich bevinden, wordt niet duidelijk. Na raadpleging van internet kwam ik erachter dat de archieven zich bevinden in het Internationaal instituut voor sociale geschiedenis (IISG). De noten verwijzen echter niet naar de inventaris die door het IISG is gemaakt. Wil men de auteur controleren dan zal men in het archief moeten zoeken naar vage omschrijvingen als ‘briefje Boom, 10 oktober 1945’ (245) of ‘verslag 1 mei 1966-1 juli 1967, p. 5.’ (255). Journalisten doen soms moeite om hun bronnen te beschermen, maar hier had de auteur beter kunnen aansluiten bij de duidelijke annotatie die historici hanteren. Dit neemt niet weg dat het boek een vrijwel braakliggend terrein aanboort en dat het veel interessante details biedt. Het werk levert heel wat achtergrondinformatie die handig is voor de bestudering van de vele lokale kranten die in gemeentelijke en streekarchieven bewaard worden.

Aron de Vries

G. Valk, *AZ is de naam! Geschiedenis van het betaald voetbal in Alkmaar* (Amsterdam, Antwerpen: L. J. Veen, 2004, 320 blz., ISBN 90 204 0596 9).

Het blijft een opvallend feit: anno 2006 oogt het aantal door Nederlandse vakhistorici geschreven boeken en dissertaties op het gebied van de sportgeschiedenis nog altijd uiterst bescheiden. Terwijl er de afgelopen decennia steeds meer populaire boeken over de geschiedenis van bepaalde takken van sport verschenen en er daarnaast ook talloze biografieën en autobiografieën van topsporters op de markt werden gebracht, ligt de in Nederland beoefende academische sportgeschiedenis mijlenver achter bij die in bijvoorbeeld Engeland, Schotland, Duitsland, Italië en de Verenigde Staten. De situatie op het deelterrein van de geschiedenis van de Nederlandse voetbalsport is in dit verband bijzonder illustratief. In 1955 promoveerde de socioloog Cees Miermans op zijn rijk gedocumenteerde studie *Voetbal in Nederland*. Daarin behandelt hij op — ook naar huidige maatstaven — voorbeeldige wijze de geschiedenis, de ontwikkeling en de

Bovenstaande beschrijving doet echter geen recht aan de soms kleurrijke details die de auteur aandraagt. Zo komen we over de eerste naoorlogse jaren te weten dat papier voor de krant moeilijk te verkrijgen was evenals fietsbanden voor bezorgers en fotorolletjes voor fotografen. We maken tevens kennis met de bedreiging die de lokale kranten voelden tengevolge van de lokale omroep en de komst van vele gratis reclamebladen. Het boek van Pekelharing vertelt echter vooral de geschiedenis van de Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP). De auteur was zelf directeur van deze organisatie. Hierdoor heeft hij soms te weinig distantie van zijn onderwerp. Gevolg is dat naar mijn mening soms te uitgebreid ingegaan wordt op allerlei details, terwijl we relatief weinig te horen krijgen van de meningsverschillen die in het NNP aanwezig waren. Bijkomend probleem is dat de auteur soms vaktermen gebruikt, bijvoorbeeld ‘cross-ownership-regelingen’ (227), zonder dat hij ze uitlegt.

Pekelharing heeft naar eigen zeggen uitgebreid bronnenonderzoek gedaan en het notenapparaat aan het eind van het boek ondersteunt dit verhaal. Vervelend is dat hij vooral gebruik heeft gemaakt van de archieven van de NNP, maar waar deze archieven zich bevinden, wordt niet duidelijk. Na raadpleging van internet kwam ik erachter dat de archieven zich bevinden in het Internationaal instituut voor sociale geschiedenis (IISG). De noten verwijzen echter niet naar de inventaris die door het IISG is gemaakt. Wil men de auteur controleren dan zal men in het archief moeten zoeken naar vage omschrijvingen als ‘briefje Boom, 10 oktober 1945’ (245) of ‘verslag 1 mei 1966-1 juli 1967, p. 5.’ (255). Journalisten doen soms moeite om hun bronnen te beschermen, maar hier had de auteur beter kunnen aansluiten bij de duidelijke annotatie die historici hanteren. Dit neemt niet weg dat het boek een vrijwel braakliggend terrein aanboort en dat het veel interessante details biedt. Het werk levert heel wat achtergrondinformatie die handig is voor de bestudering van de vele lokale kranten die in gemeentelijke en streekarchieven bewaard worden.

Aron de Vries

G. Valk, *AZ is de naam! Geschiedenis van het betaald voetbal in Alkmaar* (Amsterdam, Antwerpen: L. J. Veen, 2004, 320 blz., ISBN 90 204 0596 9).

Het blijft een opvallend feit: anno 2006 oogt het aantal door Nederlandse vakhistorici geschreven boeken en dissertaties op het gebied van de sportgeschiedenis nog altijd uiterst bescheiden. Terwijl er de afgelopen decennia steeds meer populaire boeken over de geschiedenis van bepaalde takken van sport verschenen en er daarnaast ook talloze biografieën en autobiografieën van topsporters op de markt werden gebracht, ligt de in Nederland beoefende academische sportgeschiedenis mijlenver achter bij die in bijvoorbeeld Engeland, Schotland, Duitsland, Italië en de Verenigde Staten. De situatie op het deelterrein van de geschiedenis van de Nederlandse voetbalsport is in dit verband bijzonder illustratief. In 1955 promoveerde de socioloog Cees Miermans op zijn rijk gedocumenteerde studie *Voetbal in Nederland*. Daarin behandelt hij op — ook naar huidige maatstaven — voorbeeldige wijze de geschiedenis, de ontwikkeling en de